

Sygn. akt VIII C 1919/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

08 lutego 2017

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu w VIII. Wydziale Cywilnym

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Agata Cieśla

Protokolant Aleksandra Klepacz

po rozpoznaniu na rozprawie 08 lutego 2017 we Wrocławiu

sprawy z powództwa A. K. (1)

przeciwko P. (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej P. (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. (1) kwotę 20.000 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 20 stycznia 2013 do dnia zapłaty;

II. oddala dalej idące powództwo;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 309 zł tytułem kosztów procesu;

IV. nakazuje powódce A. K. (1) uiścić na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu kwotę 32,83 zł tytułem brakującej części wydatków na wynagrodzenie biegłego, poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa;

V. nakazuje stronie pozwanej P. (...) z siedzibą w W. uiścić na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu kwotę 21,08 zł tytułem brakującej części wydatków na wynagrodzenie biegłego, poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa;

VI. obciąża Skarb Państwa brakującą częścią wydatków na wynagrodzenie biegłego, poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt VIII C 1919/14

UZASADNIENIE

Powódka A. K. (1) 18 września 2014 wniosła o zasądzenie na jej rzecz od P. (...) z siedzibą w W. kwoty 51.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą ze śmierci matki wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od 10 stycznia 2013 do dnia zapłaty oraz kwoty 100 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów leczenia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów procesu, w tym kwoty 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że 08 maja 2011 miał miejsce wypadek drogowy. Jego uczestniczką była m.in. matka powódki B. Z., która w wyniku zdarzenia poniosła śmierć. Powódka po śmierci matki nie mogła sobie poradzić z jej stratą, podjęła leczenie psychologiczne. Podniosła, że do dnia dzisiejszego towarzyszy jej wewnętrzny niepokój, obawy i lęki dotyczące przyszłości. Często wraca również do niej obraz wypadku, którego nie jest w stanie zatrzeć w

pamięci. Powódka podała, że obserwuje u siebie obniżenie nastroju, apatię, niechęć do uczestniczenia w czynnościach życia rodzinnego oraz problemy w relacjach interpersonalnych. Wpływa to negatywnie na jej relację z mężem i córką. Powódka wskazała, że była bardzo związana emocjonalnie z matką, bowiem ta wychowywała ją samotnie. Jak podała powódka, matka była dla niej wsparciem i przykładem. Wspólnie spędzały wakacje, uczestniczyły w rodzinnych ceremoniach, obiadach, świętach. Przed śmiercią matki powódka była osobą przedsiębiorczą, z wieloma planami na przyszłość. Planowała wraz z matką założyć punkt z układaniem kwiatów, jednakże skutek śmierci matki, do realizacji tego celu nie doszło. Śmierć matki wpłynęła również na plany dotyczące zawarcia przez powódkę małżeństwa, albowiem uroczystość była zaplanowana na 02 lipca 2011. Powódka po śmierci matki zdecydowała się na zawarcie w listopadzie 2011 małżeństwa jedynie w Urzędzie Stanu Cywilnego. Natomiast plan zawarcia ślubu kościelnego, do dziś, ze względu na jej stan emocjonalny nie został zrealizowany. Po śmierci matki powódka przejęła opiekę nad swoim ojczymem S. Z., co zmusza ją co częstych podróży z W., w którym mieszka na stałe, do W.. Przebywanie w mieszkaniu matki potęguje odczuwaną przez nią stratę i poczucie krzywdy. Powódka nie może pogodzić się również z myślą, że jej córka będzie znała swoją babcię jedynie z opowieści oraz fotografii. Powódka często odwiedza grób matki, relacjonuje jej wtedy wszystkie codzienne sprawy, z którymi się zmagają, opowiada o postępach swojej małoletniej córki. Powódka podjęła leczenie psychologiczne, rozpoznano u niej przewlekłe, silne objawy depresyjne i zalecono jej konsultację psychiatryczną. W związku z wizytą u psychologa powódka poniosła koszty w wysokości 100 zł, co uzasadnia żądanie zwrotu tej sumy. Powódka wskazała, że jej roszczenie znajduje oparcie w treści art. 446 § 3 k.c. stanowiącym o możliwości przyznania przez sąd stosownego odszkodowania najbliższym członkom rodziny zmarłego, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Uzasadniając wskazany początek biegu terminu do naliczania odsetek powódka podała, że zgłoszenie szkody stronie pozwanej nastąpiło 21 czerwca 2012, natomiast zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zobowiązana była do wypłaty zadośćuczynienia w terminie 30 dni od daty zgłoszenia szkody.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu strona pozwana wyjaśniła, że jej legitymacja bierna wynika z art. 19 ust. 3 ustawy z 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152), zaś zgłoszoną szkodę likwidowało Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W., jako nominowany korespondent do spraw roszczeń w Polsce litewskiego ubezpieczyciela, który wypłacił na rzecz powódki 40.000 zł. Zdaniem strony pozwanej kwota ta była odpowiednia i adekwatna, dlatego też dalsze roszczenie powódki należy traktować jako nieuzasadnione i nieudowodnione. Powódka nie wykazała bowiem, zdaniem strony pozwanej, aby śmierć matki spowodowała u niej krzywdę o rozmiarach uzasadniających zasądzenie na jej rzecz zadośćuczynienia w żądanej wysokości. Zarzuciła, że powódka odbyła tylko jedną wizytę u psychologa i to po niemal 3 latach od śmierci matki. Strona pozwana wskazała, że powódka w chwili śmierci matki była osobą w pełni samodzielną i dorosłą. Strona pozwana podniosła, że pozbawione podstaw jest również żądanie powódki zasądzenia zwrotu kosztów leczenia w wysokości 100 zł. Przepis art. 446 § 3 k.c., będący podstawą żądania powódki, stanowi, że odszkodowanie może zostać przyznane w przypadku znacznego pogorszenia sytuacji życiowej członka rodziny zmarłego. Okoliczności takiej zaś powódka nie wykazała. Kwestionując zasadność początku biegu terminu do naliczania odsetek, strona pozwana podniosła, że powinny być one naliczane od dnia wyrokowania (k. 46-55).

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia:

08 maja 2011 około godziny 7.00 w pobliżu miejscowości S., na drodze krajowej nr (...) doszło do wypadku drogowego, którego sprawcą była I. K., obywatelka (...), kierująca pojazdem osobowym marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...). Nie zachowując należytej ostrożności podjęła próbę wykonania manewru wyprzedzania innego pojazdu i zjechała na przeciwległy pas, powodując zderzenie czołowe z jadącym tym pasem pojazdem marki V. (...) o

numerze rejestracyjnym (...), którym poruszali się matka powódki B. Z. i ojczym powódki S. Z.. W wyniku wypadku matka powódki poniosła śmierć.

W związku ze spowodowaniem wypadku drogowego, na mocy wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu II. Wydziału Karnego z 11 kwietnia 2012, I. K. została uznana winną i skazana na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

[dowody:

akta szkody,

wyrok SR dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu II Wydział Karny z 11.04.2012 k. 12,

odpis zupełny aktu urodzenia powódki o numerze (...) k. 13,

odpis skrócony aktu zgonu matki powódki o numerze (...) k. 20,

zeznania świadka A. K. na rozprawie 28.10.2015, protokół elektroniczny k. 64,

przesłuchanie powódki A. K. (1) na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 83]

W dniu zdarzenia powódka wraz z narzeczoną A. K. (2), córką, matką oraz ojczymem wracała z W. do W., gdzie wspólnie dopełniali formalności związanych z planowanym na 02 lipca 2011 ślubem powódki. Powódka z narzeczoną i córką w trakcie podróży zmienili środek transportu, przesiadając się z samochodu rodziców powódki do pociągu. Po 20 minutach jazdy pociągiem powódka otrzymała telefon od ojczyma S. Z. z informacją, że miał miejsce wypadek drogowy. Powódka niezwłocznie przybyła z narzeczoną na miejsce zdarzenia, gdzie zastała przytomnego ojczyma, czekającego na udzielenie pomocy medycznej. Okazało się, że matka powódki B. Z. wskutek wypadku poniosła śmierć. Powódka była świadkiem zabezpieczenia ciała zmarłej matki.

[dowód: przesłuchanie powódki A. K. (1) na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 83]

Powódka była niezwykle związana emocjonalnie ze swoją matką B. Z.. Powódka i jej brat byli wychowywani we wczesnym dzieciństwie wyłącznie przez matkę. Ojcu powódki ograniczono wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dziećmi i nie utrzymywał on kontaktów z rodziną. Powódka obecnie utrzymuje z bratem sporadyczne kontakty.

W 1995 matka powódki zawarła związek małżeński ze S. Z.. Tworzyli razem z powódką szczęśliwą i związaną ze sobą rodzinę. Powódka z ojczymem utrzymywała i w dalszym ciągu utrzymuje bliskie i ciepłe relacje, jednakże postacią pierwszoplanową w jej życiu zawsze była matka. Miała z nią codzienny kontakt, także po wyprowadzce powódki z rodzinnego domu. Rodzina miała w zwyczaju spędzać wspólnie wakacje – nawet gdy powódka była już dorosłą i samodzielną osobą, uczestniczyć w rodzinnych uroczystościach oraz świętach. Powódka planowała w przyszłości z matką otwarcie punktu układania kwiatów.

Matka brała czynny udział w życiu powódki, zarówno zawodowym jak i towarzyskim. Była osobą opiekuńczą, zainteresowaną sprawami codziennymi swojej córki.

Ponieważ ojczym powódki był starszy od matki powódki, B. Z. obawiała się samotności w razie jego śmierci. Planowały więc z powódką, że w takim wypadku, matka zamieszka z powódką w W., do którego ta przeprowadziła się wraz z narzeczoną i dzieckiem na trzy miesiące przez wypadkiem samochodowym.

[dowody:

zaświadczenie P. W.k. 15,

fotografie k. 17-18,

zeznania świadka A. K. na rozprawie 28.10.2015, protokół elektroniczny k. 64,

zeznania świadka S. Z. na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 82, zeznania świadka A. Z. na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 82, przesłuchanie powódki A. K. (1) na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 83]

Powódka po śmierci matki nie mogła pogodzić się ze stratą, która stała się jej udziałem. Już w dniu wypadku zrezygnowała z planów zawarcia małżeństwa kościelnego 02 lipca 2011. Powódka chciała odłożyć zawarcie związku małżeńskiego na dłuższy okres czasu, jednak formalności związane z odmiennością nazwisk jakie nosiła powódka i jej córka, spowodowały, że pomimo żałoby po śmierci matki zdecydowała się na zawarcie małżeństwa 13 sierpnia 2011 w Urzędzie Stanu Cywilnego. Pomimo planów zawarcia ślubu kościelnego, ze względu na stan emocjonalny powódki nie odbył on się do tej pory.

Powódka po śmierci matki ma problemy ze snem, boi się jazdy samochodem. Odczuwa wzmożony lęk przed dłuższymi podróżami jej męża i ojczyma. Powódka niemal całkowicie wycofała się z życia rodzinnego i towarzyskiego. Po wypadku 08 maja 2011 straciła pewność siebie, chęć do spełniania marzeń i rozwoju.

Przed śmiercią matki powódka była niezwykle przedsiębiorczą i aktywną osobą. Studiowała oraz pracowała, m.in. jako pracownik telefonii komórkowej, pomagała w kwiaciarni, w salonie z tapetami. Obecnie powódka nie pracuje na stałe, podejmuje prace dorywcze, wystawia swoje prace na jarmarkach na Litwie.

Po śmierci matki powódka ma trudności w porozumieniu się z mężem, w konsekwencji ucierpiało także małżeństwo powódki. Powódka z mężem podjęła terapię dla par, lecz po kilku spotkaniach ze specjalistą zrezygnowali z jego pomocy. Powódka funkcjonuje przede wszystkim dla swojej 6-letniej córki, na której obecnie skupia większość swojej uwagi oraz na ojczymie, którego często odwiedza w Polsce.

[dowody:

odpis skrócony akt małżeństwa powódki o numerze (...) k. 16,

zeznania świadka A. K. na rozprawie 28.10.2015, protokół elektroniczny k. 64,

zeznania świadka S. Z. na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 82, zeznania świadka A. Z. na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 82, przesłuchanie powódki A. K. (1) na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 83]

Pismem z 10 grudnia 2012, doręczonym 20 grudnia 2012, powódka zgłosiła szkodę Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W., wnosząc o podjęcie postępowania likwidacyjnego oraz wypłatę zadośćuczynienia w wysokości 100.000 zł.

Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W., pismem z 10 stycznia 2013 poinformowało, że przyjęło zgłoszenie szkody, a następnie decyzją z 15 stycznia 2013 przyznano powódce kwotę 40.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

[dowody:

akta szkody,

pismo pełnomocnika powódki do strony pozwanej z 10 grudnia 2012 k. 21 - 21v.,

pismo (...) S.A. z siedzibą w W. z 10 stycznia 2013 k. 22,

decyzją (...) S.A. z siedzibą w W. z 15 stycznia 2013 k. 23]

Po wypadku powódka podjęła leczenie u terapeuty na Litwie.

20 marca 2014 odbyła wizytę u lekarza psychologa w Poradni Psychologicznej przy ul. (...) we W.. Badanie powódki wykazało utrzymywanie się od długiego czasu objawów depresyjnych: zaniżony nastrój, płacz, negatywny nastrój i brak kontroli nad myślami, obniżona samoocena, lęki i niepokoje, zaburzenie snu, tendencja do izolowania się, okresowy brak łaknienia. Psycholog zalecił powódce odbycie konsultacji psychiatrycznej. Powódka za konsultację psychologiczną uiszczyła kwotę w wysokości 100 zł. Powódka nie kontynuowała wizyt u psychologa w Polsce.

[dowody:

karta historii zdrowia i choroby powódki z 20 marca 2014 k. 14,

paragon za konsultację psychologiczną k. 19,

zeznania świadka A. K. na rozprawie 28.10.2015, protokół elektroniczny k. 64,

przesłuchanie powódki A. K. (1) na rozprawie 16.12.2015, protokół elektroniczny k. 83]

U powódki od czasu wypadku z 08 maja 2011 utrzymują się objawy przedłużonej reakcji depresyjnej – zaburzenia adaptacyjne po tragicznej śmierci matki B. Z., skutkujące 5 % długotrwałym uszczerbkiem na zdrowiu powódki (poz. 10a załącznika do Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 grudnia 2002 w sprawie szczegółowych zasad orzekania o stałym lub długotrwałym uszczerbku na zdrowiu, trybu postępowania przy ustalaniu tego uszczerbku oraz postępowania o wypłatę jednorazowego odszkodowania (Dz.U. Nr 234, poz. 1974).

Zaburzenia te manifestują się obniżeniem nastroju, aktywności życiowej, obwinianiem się za śmierć matki, obniżeniem wachlarza zainteresowań, zaburzeniami snu. Istnieje prawdopodobieństwo, że stan psychiczny powódki ulegnie poprawie z uwagi na jej młody wiek. Obecnie w jej stanie psychicznym utrzymują się szczątkowe objawy zaburzeń w postaci okresowych zaburzeń snu i przykrych wspomnień związanych z wypadkiem oraz obawy dotyczące przyszłości.

[dowód: opinia sądowo-psychiatryczna biegłej sądowej specjalisty psychiatry lek. med. A. J. k. 118-121].

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w części.

Powódka domagała się zasądzenia od strony pozwanej kwoty 51.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 stycznia 2013 do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za cierpienia psychiczne wywołane śmiercią matki B. Z., a nadto zasądzenia kwoty w wysokości 100 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów podjętego przez nią leczenia po wypadku 08 maja 2011.

Strona pozwana wnosila o oddalenie powództwa w całości, podnosząc, że w toku postępowania likwidacyjnego powódce wypłacono zadośćuczynienie w wysokości 40.000 zł i według niej jest to kwota słuszna i adekwatna do krzywdy, której powódka doznała w związku ze śmiercią swojej matki. Zarzucała również powódce niezasadność żądania zwrotu kosztów leczenia, albowiem powódka nie wykazała pogorszenia swojej sytuacji życiowej, która jest przesłanką do zasądzenia odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c.

Roszczenie powódki w zakresie zwrotu kosztów leczenia, jak sama podniosła w pozwie, znajdowało oparcie w treści przepisu art. 446 § 3 k.c., zgodnie z którym sąd może w przypadku śmierci poszkodowanego wywołanej uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia przyznać od zobowiązanego do naprawienia szkody najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Z kolei podstawą prawną do dochodzonego przez powódkę zadośćuczynienia był przepis art. 446 § 4 k.c. stanowiący, iż sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Zgodnie z przepisem art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. Natomiast stosownie do przepisu art. 34 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Odpowiedzialność sprawcy szkody opiera się na przepisie art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 k.c., który stanowi, że odpowiedzialność na zasadzie ryzyka ponosi samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności. Jednakże, gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny.

Odpowiedzialność strony pozwanej za skutki wynikające z wypadku drogowego, do którego doprowadziła obywatelka Lotwy I. K., była bezsporna.

Sprawczyni wypadku, obywatelka Lotwy I. K., była ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej w Towarzystwie (...). Legitymacja bierna strony pozwanej uzasadniona była więc treścią przepisu art. 19 ust. 3 ustawy z 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003 nr 124 poz. 1152), zgodnie z którym poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od P. (...) w przypadkach, o których mowa w art. 123. Z kolei art. 123 ust. 2 powołanej ustawy stanowi, że biuro odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które miały miejsce na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i zaspokajaniu roszczeń, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty wystawionej przez zagraniczne biuro narodowe.

Odnosząc się do żądania powódki zasądzenia od strony pozwanej kwoty 51.000 zł, ponad wypłaconą jej już kwotę 40.000 zł, tytułem zadośćuczynienia na podstawie przepisu art. 446 § 4 k.c., wskazać należy, iż zadośćuczynienie przewidziane we wskazanym przepisie nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i poniesionych przez nią szkód majątkowych. Celem tego zadośćuczynienia jest kompensacja krzywdy (złagodzenie cierpień psychicznych) doznanej na skutek śmierci najbliższej osoby. Przywołany przepis art. 446 § 4 k.c. nie wymienia kryteriów, którymi powinien kierować się sąd ustalając wysokość takiego zadośćuczynienia. Ustawodawca wskazał tylko, że ma to być „odpowiednia” suma (kwota). Kryteria te zostały wypracowane w orzecznictwie oraz w piśmiennictwie. Można wymienić następujące kryteria (przesłanki) oceny rozmiaru krzywdy, które sąd powinien wziąć pod uwagę:

- 1) charakter więzów rodzinnych i stopień pokrewieństwa między zmarłym a osobą występującą z roszczeniem (K. Osajda: Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. 13, C.H.Beck 2015, pkt 48 omówienia art. 446),
- 2) rolę jaką w rodzinie pełniła osoba zmarła (wyrok Sądu Najwyższego z 03 czerwca 201., sygn. akt III CSK 279/10, OSP 2012/4/44),
- 3) osobisty żal, ból, poczucie osamotnienia i pustki po śmierci osoby najbliższej (wyrok Sądu Najwyższego z 12 września 2013, sygn. akt IV CSK 87/13, LEX nr 1383297),
- 4) dramatyzm doznań osoby bliskiej zmarłemu, która występuje z roszczeniem (E. Ryś Odpowiedzialność cywilna z tytułu śmierci osoby bliskiej, Monitor Prawniczy 2008/24; wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach z 05 kwietnia 2011,

sygn. akt I C 3050/10, niepubl.; wyrok Sądu Rejonowego w Końskich z 06 sierpnia 2010, sygn. akt I C 235/09, niepubl.),

5) wiek zmarłego oraz wiek osoby bliskiej i jej sytuacja życiowa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 05 lutego 2013, sygn. akt I ACa 1137/12, Legalis nr 734374; wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach z 28 kwietnia 2011, sygn. akt VIII C 431/10, niepubl.),

6) stopień, w jakim pokrzywdzony (osoba występująca z roszczeniem) będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania (osobą występującą z roszczeniem (wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2012, sygn. akt IV CSK 192/12, Legalis nr 704753),

7) skorzystanie z fachowej pomocy w czasie radzenia sobie w trudnej sytuacji i proces leczenia doznanej traumy (E. Ryś Odpowiedzialność cywilna z tytułu śmierci osoby bliskiej, Monitor Prawniczy 2008/24; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 06 listopada 2014, sygn. akt I ACa 773/14, Legalis nr 1219126),

8) brak wsparcia i opieki członka rodziny (R. Kozielewski Zadośćuczynienie za krzywdę wynikłą wskutek śmierci najbliższego członka rodziny, Monitor Prawniczy 2012/2, str. 80),

9) stany depresyjne i zaburzenia adaptacyjne (J. S., M. W.: Zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej w orzecznictwie sądów powszechnych, Prawo w działaniu – Sprawy cywilne (...), str. 92; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 23 kwietnia 2014, sygn. akt I ACa 13/14, Legalis nr 992773),

10) aktualna sytuacja rodzinna pokrzywdzonego, który dochodzi roszczenia (zob. J. S., M. W.: Zadośćuczynienie za śmierć osoby najbliższej w orzecznictwie sądów powszechnych, Prawo w działaniu – Sprawy cywilne (...), str. 96).

Wysokość zadośćuczynienia powinna uwzględniać aktualne warunki i stopę życiową społeczeństwa, wśród którego mieszka poszkodowany. Bez znaczenia jest natomiast status społeczny i materialny poszkodowanego (wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2008, sygn. akt II CSK 536/07, OSP 2010/5/47; wyrok Sądu Najwyższego z 03 czerwca 2011, sygn. akt III CSK 279/10, Legalis nr 442095).

Ustalając wysokość należnego powódce zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę, iż w dacie śmierci swojej matki B. Z. powódka była osobą dorosłą, 27 – letnią, a więc w pełni ukształtowaną. Wraz ze swoim narzeczoną, a aktualnym mężem A. K. (2), przed śmiercią B. Z., zimą 2011 przeprowadzili się na Litwę i planowali ślub. Wcześniej jeszcze A. K. (1) okresowo przebywała z narzeczoną na Ukrainie. Zdaniem Sądu, trudno oponować z twierdzeniem, że okoliczności te powodowały stopniowe rozluźnianie więzi z rodziną generacyjną i skupianie się powódki na budowaniu nowej rodziny. To o tę rodzinę przede wszystkim powódka na bieżąco dbała i nią zajmowała się w dacie śmierci matki. Centrum spraw życiowych powódki przestał być więc dom rodzinny we W., w którym zamieszkiwała z rodzicami, a stało się nim W.. Jest to bowiem normalna kolej rzeczy znana Sądowi z doświadczenia zarówno życiowego, jak i zawodowego. Wnioski te należy uznać za słuszne, nawet biorąc pod uwagę fakt, że powódka po wyprowadzce z domu utrzymywała kontakt z matką niemal codziennie.

Sąd oczywiście nie umniejsza więzi jaka łączyła powódkę ze zmarłą matką. Dzieci i rodziców łączy bowiem więź szczególna i niepowtarzalna, której nagłe zerwanie w tragicznych okolicznościach, wywołuje długotrwałe cierpienia o znacznym stopniu nasilenia, trudne przy tym do zrekompensowania. W stanie faktycznym niniejszej sprawy powódka i jej matka oraz pozostali członkowie tworzyli kochającą się, zgodną rodzinę. Sytuacji powódki, która utraciła matkę, będąc dorosłą i samodzielną osobą nie można jednak porównywać do straty matki przez dziecko małoletnie, niesamodzielne, które wymaga zaangażowania obojga rodziców w jego wychowanie i opiekę nad nim. Podobnie nieporównywalną sytuacją jest strata dziecka przez rodzica. Należy jednak przy tym stwierdzić, że naturalnym jest to, że rodzice umierają przed swoimi dziećmi, tak samo jak to, że odejście osoby bliskiej powoduje u jego bliskich poczucie smutku i krzywdy, niezależnie od okoliczności śmierci osoby, która odeszła.

Sąd, mając na względzie powyższe, oceniając zasadność żądania powódki, nie mógł jednak pominąć skali negatywnych przeżyć, których powódka doznała po wypadku drogowym 08 maja 2011. Powódka, pomimo swojego wieku i samodzielności, ciężko przeżyła śmierć matki, o czym świadczy chociażby to, że pomimo upływu 5 lat od tragicznego wypadku, wywołuje on w niej skrajne i gwałtowne emocje, jak chociażby w toku przesłuchania powódki na rozprawie 16 grudnia 2015. Pomimo, że powódka była już wtedy dorosłą osobą bardzo odczuła rozpad więzi emocjonalnej z matką. Jak wynikało z zeznań świadków A. K., S. Z. i A. Z. powódka stała się osobą niespokojną, wycofaną, skrytą, pesymistyczną, podchodzącą do życiowych wyzwań i problemów z ukierunkowaniem na niepowodzenie. Zamknęła się w sobie i nie mogła skupić się na zadaniu. Do dnia dzisiejszego powódka ma problemy ze snem, odczuwa również lęk przed jazdą samochodem oraz przed podróżami odbywanymi przez jej męża i ojczyma S. Z..

Należy zwrócić uwagę, że powódka po śmierci matki odwołała wyznaczony na lipiec 2011 ślub kościelny, decydując się jedynie na zawarcie związku małżeńskiego w Urzędzie Stanu Cywilnego. Pomimo planów zorganizowania uroczystości religijnej stan emocjonalny powódki do dnia dzisiejszego nie pozwolił na ich realizację. Powódka po śmierci matki oddaliła się od narzeczonego, a później męża A. K.. Wspólnie usiłowali naprawić łączącą ich relację, biorąc udział w terapii dla par, lecz nie przyniosła ona oczekiwanych przez powódkę rezultatów, dlatego zrezygnowała z tej formy pomocy.

Powódka przed śmiercią matki pracowała dorywczo, do dzisiaj nie posiada stałego zatrudnienia. Wiąże to ze swoim stanem emocjonalnym po stracie matki.

Całokształt okoliczności wynikających ze zgromadzonego materiału dowodowego kazał przyjąć, że powódka do dnia dzisiejszego nie zaakceptowała nowej rzeczywistości. Pomimo starań bliskich jej osób nie zdołała w pełni skoncentrować się na swoim małżeństwie i dalszym budowaniu rodziny.

Trzeba też zwrócić uwagę na dramatyzm doznań powódki 08 maja 2011. Przybyła ona na miejsce wypadku, gdy pracowały ekipy ratownicze. Idąc na to miejsce nie wiedziała jeszcze, że w wypadku zginęła jej matka. Poinformował ją o tym dopiero ojczym, wskazując jej miejsce, w którym leżała jej zmarła matka. Powódka była więc naocznym świadkiem zabezpieczenia ciała zmarłej tragicznie B. Z..

Sąd wziął również pod uwagę, że B. Z. w chwili wypadku miała 57 lat, była osobą aktywną zawodowo. Pracowała w sekretariacie P. W., a ponadto planowała otwarcie z powódką studia florystycznego i ewentualną przeprowadzkę do W.. Po śmierci matki, powódce pozostał 70 – letni ojczym S. Z., który co prawda nie jest jej biologicznym ojcem, jednak brał udział w wychowaniu powódki i A. K. (1) czuje się z nim bardzo zżyta. Po śmierci matki odwiedza go średnio raz na miesiąc. Z bratem powódka utrzymuje zaś sporadyczny kontakt.

W toku postępowania przeprowadzono dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii. Z wydanej przez biegłą lek .med. A. J. wynika, że u powódki od czasu wypadku z 08 maja 2011 utrzymują się objawy przedłużonej reakcji depresyjnej – zaburzenia adaptacyjne po tragicznej śmierci matki. Śmierć matki B. Z. wywołała w psychice powódki długotrwały uszczerbek na zdrowiu w postaci przedłużonej reakcji depresyjnej. Został on ustalony na poziomie 5 %. Obecnie w jej stanie psychicznym utrzymują się szczątkowe objawy zaburzeń w postaci okresowych zaburzeń snu i przykrych wspomnień związanych z wypadkiem oraz obawy dotyczące przyszłości. Według biegłej sądowej istnieje prawdopodobieństwo, że stan psychiczny powódki ulegnie poprawie z uwagi na jej młody wiek.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, zaś w szczególności z jednej strony fakt, że powódka w chwili śmierci matki była osobą dorosłą i samodzielną, a z drugiej strony intensywność przeżywanych przez nią negatywnych emocji po stracie matki, Sąd doszedł do przekonania, że kwota 60.000 zł (przy uwzględnieniu wypłaconego w toku postępowania likwidacyjnego zadośćuczynienia w wysokości 40.000 zł) jest adekwatna do rozmiaru krzywdy i negatywnych przeżyć powódki, wywołanych tragiczną śmiercią jej matki 08 maja 2011. W pozostałym zakresie roszczenie o wypłatę dalszego zadośćuczynienia jako nazbyt wygórowane podlegało oddaleniu.

Rozstrzygnięcie o odsetkach ustawowych od zasądzonego świadczenia Sąd oparł na przepisie art. 481 k.c. Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Z kolei art. 14 ust. ustawy z 22 maja 2003 o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. 2003 nr 124 poz. 1152) stanowi, że zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

Powódka żądała zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od 10 stycznia 2013, podczas gdy zgłoszenie przez nią szkody Towarzystwu (...) S.A. z siedzibą w W. nastąpiło pismem z 10 grudnia 2012, doręczonym 20 grudnia 2012. Biorąc powyższe pod uwagę, roszczenie powódki powinno zostać spełnione najdalej 19 stycznia 2013, zatem żądanie zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie uzasadnione było od 20 stycznia 2013, o czym orzeczono jak w punkcie I. sentencji wyroku. W pozostałym zakresie roszczenie odsetkowe powódki podlegało więc oddaleniu (punkt II. sentencji wyroku).

Oddaleniu podlegało także żądanie powódki zasądzenia kwoty 100 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia na podstawie art. 446 § 3 k.c., który stanowi, że sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

W tym miejscu należy przywołać wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2014 w sprawie o sygn. akt IV CSK 112/14 (Legalis nr 1180471), w uzasadnieniu którego Sąd Najwyższy podkreślił, że prawidłowa wykładnia art. 446 § 4 k.c. wymaga uwzględnienia, że wywodzone z niego roszczenie jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia przewidzianego przez art. 446 § 3 k.c. o odszkodowanie dla osób bliskich osobie zmarłej wskutek czynu niedozwolonego, ze względu na to, że przeżycia towarzyszące temu zdarzeniu wywołały rozstrój zdrowia u pośrednio poszkodowanych. Pogorszenie sytuacji życiowej musi być obiektywne i przyczynowo uzasadnione (zob. E. Gniewek, P. Machnikowski: Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. 6, C.H.Beck 2014, pkt 6 omówienia art. 446). Orzecznictwo sądów powszechnych wskazuje na potrzebę wykazania, iż są to koszty koniecznego leczenia wywołanego stresem i zaburzeniami depresyjnymi (rozstrojem zdrowia), które pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze śmiercią bezpośrednio poszkodowanego. Śmierć osoby bardzo bliskiej, z kręgu najbliższej rodziny, zawsze ma negatywny wpływ na samopoczucie i stan psychofizyczny żałobników. Zdarza się, że członkowie najbliższej rodziny, nawet w przypadku śmierci naturalnej, wymagają wspomagania farmakologicznego w opanowaniu emocji.

Tymczasem działania procesowe powódki, reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, w ramach dochodzenia zwrotu kosztów własnego leczenia ograniczyły się do powołania się na dowód w postaci paragonu za wizytę u psychologa. Powódka nie wykazała przy tym zaistnienia przesłanek odpowiedzialności wskazanych w art. 446 § 3 k.c. tj. tego, że wskutek śmierci matki jej sytuacja życiowa uległa znacznemu pogorszeniu. Roszczenie powódki w tym zakresie podlegało więc oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie II. sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu wydano na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

Poniesione przez powódkę koszty procesu wyniosły 6.450 zł, w tym: 2.550 zł opłata od pozwu, 3.600 zł koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie §6 pkt 6 w zw. z §2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz 300 zł zaliczki na wydatki na wynagrodzenie biegłego, zaś na koszty strony pozwanej w wysokości 3.634 zł składają się: koszty zastępstwa procesowego ustalone na 3.600 zł na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu oraz opłata skarbową od pełnomocnictw uiszczona w łącznej kwocie 34 zł.

Mając powyższe na względzie, przy uwzględnieniu poniesionych przez strony kosztów procesu oraz wyniku postępowania - powódka utrzymała się przy żądaniu w 39,1 %, należne jej od strony pozwanej koszty procesu wynoszą 309 zł ($6.450 \text{ zł} \times 39,1 \% = 2.522 \text{ zł}$; $3.634 \text{ zł} \times 60,9 \% = 2.213 \text{ zł}$; $2.522 \text{ zł} - 2.213 \text{ zł} = 309 \text{ zł}$), o czym orzeczono w punkcie III. sentencji wyroku.

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy z 28 lipca 2005 o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113 ustawy. Natomiast stosownie do przepisu art. 113 ust. 1 powołanej ustawy stanowi, że kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. W konsekwencji, biorąc pod uwagę wydatki w wysokości 353,91 zł na wynagrodzenie biegłego sądowego z zakresu psychiatrii, pokryte do wysokości 300 zł z zaliczki wniesionej przez powódkę, brakującą kwotą 53,91 zł Sąd obciążył strony stosownie do wyniku postępowania, nakazując powódce uiścić na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu kwotę 32,83 zł tytułem brakującej części wydatków na wynagrodzenie biegłego, stanowiącej 60,9 % wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (punkt IV sentencji wyroku), zaś stronie pozwanej 21,08 zł, stanowiącą 39,1% wydatków poniesionych przez Skarb Państwa na wynagrodzenie biegłego (punkt V sentencji wyroku).

Wydatkami poniesionymi na wynagrodzenie biegłego z zakresu psychologii (powstałymi na skutek omyłkowego zlecenia) Sąd obciążył Skarb Państwa, o czym orzeczono w punkcie VI. sentencji wyroku.